

УДК 636.15.082.23 (477.53)

ЗВ'ЯЗОК МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ КОБИЛ ДІБРІВСЬКОГО КІННОГО ЗАВОДУ З ПОКАЗНИКАМИ ПРОМІРІВ, ІНДЕКСІВ ТА ПАРАМЕТРІВ ВИМЕНІ

Лютих С. В., к. с.-г. н.
Інститут тваринництва НААН

У статті представлено результати оцінки кобил новоолександрівської вагово-зної породи за молочною продуктивністю, промірами, індексами будови тіла та параметрами вимені. Установлено, що показник молочності за 5 місяців лактації коливався від 1603 до 3782 л. Абсолютні значення основних промірів, індексів будови тіла та параметрів вимені були в межах стандартних показників. Доведено вірогідний вплив індексів формату, масивності та костистості на молочну продуктивність, що визначає необхідність ведення селекційної роботи в напрямі добору до ремонтної групи масивних кобил із довгим тулубом.

Ключові слова: новоолександрівська порода, продуктивність, селекційні ознаки, проміри, екстер'єр.

У 2013 році практично у всіх областях Східної України приймальна ціна за 1 літр коров'ячого молока становила 4,5 грн., у той же час, як вартість 1 літра переробленого й пакованого молока становить у середньому 10 грн. [1].

Переробники сировини й реалізатори готової продукції заробляють 5-5,5 грн. за кожний літр купленого у виробника молока. Самі виробники (приватні особи, СТОВ, АФ і інші сільгоспідприємства), що несуть значні витрати на утримання, годівлю, організацію відтворення, ветеринарне обслуговування корів, одержують лише 20 % кінцевої вартості продукту, що є для них економічно не вигідним.

На відміну від коров'ячого, виробництво кобилячого молока, його переробка на кумис та реалізація в торговій мережі крупного міста є прибутковим, оскільки виробник молока стає одночасно і його переробником і не залежить від підприємств, що мають технологічні лінії по переробці та пакуванню кумису.

У спеціалізованому підприємстві собівартість виробництва кобилячого молока відповідає собівартості коров'ячого, що становить 2,5-3,5°грн. за 1 літр. Господарство-виробник має власну лінію переробки його на кумис та розфасування у скляну тару ємністю 0,3 л. Реалізаційна ціна літра пакованого кумису становить 35 грн.

Доїння кобил та переробка молока на кумис є ексклюзивним виробництвом і тому селекційна робота в напрямі підвищення молочної продуктивності кобил продовжує залишатись актуальною.

Матеріали та методи досліджень. У 2013 році наукова робота по дослідженню молочності ваговозних кобил проведено в Дібрівському кінному заводі Полтавської області. Матеріалом для досліджень були всі матки ваговозного відділення, які благополучно ожеребилися, мали нормально розвинених лошат та потрапили до дійної групи (16 голів).

Кобили піддослідної групи були оцінені за основними промірами (висота в холці, коса довжина тулуба, обхват грудей та п'ястка), індексами будови тіла та визначені параметри вимені (обхват, довжина, глибина).

Контрольні доїння проводили з травня по вересень (5 місяців) з використанням доїльного апарата ДДУ-2. Зафіксовано кількість надоєного молока. За методикою Сайгіна (Росія, 1972) розраховано добові, а також надої за місяць та за всю лактацію. Методом статистичного аналізу визначено зв'язок промірів, індексів будови тіла і параме-

трів вимені з молочною продуктивністю.

Результати досліджень. З метою продовження вивчення молочної продуктивності кобил новоолександрівської породи, у Дібрівському кінному заводі було сформовано групу маток, які благополучно ожеребилися і мали підсисних лошат. За віком розбіжність кобил у групі була дуже велика: від 4 років (Реконструкція, 2009 р.н.) до 23-х (Техніка, 1990 р.н.). Але за промірами та індексами вони не дуже відрізнялися (табл. 1).

Рис. Новоолександрівська ваговозна порода селекції Дібрівського кінного заводу.

Рівень молочної продуктивності виявився теж досить добрим – у середньому становив 2411,3 кг за 5 місяців лактації, а від кращих кобил надоєне більше 3000 кг (Жожоба – 3792 кг; Реконструкція – 3265 кг; Корона – 3153 кг), що є відмінними показниками (табл. 2).

Обхват, довжина та глибина вимені мали середні значення, у порівнянні з цими ж ознаками дійних кобил за попередні роки.

Вивченням взаємозв'язку молочності з основними промірами (табл. 3) доведено середню зворотну залежність молочної продуктивності від зросту кобил ($r = -0,5$) при першому порозі вірогідності.

Не виявлено зв'язку молочної продуктивності з косою довжиною тулуба ($r = 0$) та є слабкий зв'язок з обхватом грудей і п'ястка (відповідно $r = 0,2$ та $r = 0,1$). А між молочною маток та індексами будови тіла було встановлено зв'язок середньої сили (з форматом $r = 0,5$; масивністю $r = 0,6$ та костистістю $r = 0,4$; при першому порозі вірогідності). Вивчення залежності молочної продуктивності від параметрів вимені надало змогу встановити її зв'язок середнього ступеня з довжиною та обхватом вимені (відповідно $r = -0,3$ та $r = 0,2$).

Аналізуючи отримані дані треба відмітити, що всі показники досить розбіжні внаслідок невеликої кількості підслідних кобил та проведених контрольних доїнь, але вони все ж таки відображають загальний характер лактації та частково співпадають із даними, що отримані за попередні роки по цих групах дійних кобил ваговозного відділення [2, 3].

Таблиця 1

Характеристика кобил новоолександрівської породи за показниками молочної продуктивності, промірів та індексів будови тіла

Кличка, рік народження	Показники							Молочна продукт., л
	Проміри, см				Індекси, %			
	висота в холці	коса довж. тулуба	обхв. грудей	обхв. п'ястка	формату	масивності	костистості	
Жожоба, 2005	148	160	204	23,0	108,1	137,8	15,5	3792
Реконструкція, 2009	149	156	194	22,5	104,7	130,2	15,1	3265
Корона, 2000	149	155	193	21,5	104,0	129,5	14,4	3153
Травка, 1995	147	158	186	21,0	107,5	126,5	14,3	3037
Руслана, 2005	150	160	191	22,5	106,7	127,3	15,0	2894
Фата, 1997	151	159	190	21,0	105,3	125,8	13,9	2776
Флора, 2008	151	162	194	23,0	107,3	158,5	15,2	2717
Разрубка, 2002	151	156	192	21,5	103,3	127,2	14,2	2250
Точка, 1998	147	156	189	21,0	106,1	128,6	14,3	2249
Рябінка, 2001	152	161	204	22,5	105,9	134,2	14,8	2140
Техніка, 1990	148	158	192	20,5	106,7	129,7	13,9	2080
Бариня, 1999	151	155	184	21,0	102,6	121,9	13,9	2002
Ростра, 2002	158	170	207	23,5	107,6	131,0	14,9	1786
Рафаелла, 2008	149	154	185	22,0	103,4	124,2	14,8	1751
Река, 2006	150	155	186	22,0	103,3	124,0	14,7	1686
Релігія, 2005	156	159	193	22,0	101,9	123,7	14,1	1603

Таблиця 2

Характеристика дійних кобил за показниками молочної продуктивності та параметрів вимені

Кличка, рік народження	Молочна продуктивність, л	Параметри вимені, см		
		обхват	довжина	глибина
Жожоба, 2005	3792	72	24	20
Реконструкція, 2009	3265	69	22	18,5
Корона, 2000	3153	62	19	18
Травка, 1995	3037	70	19	17
Руслана, 2005	2894	74	21	20
Фата, 1997	2776	65	19	16
Флора, 2008	2717	73	20	20,5
Разрубка, 2002	2250	65	20	18
Точка, 1998	2249	60	17	18
Рябінка, 2001	2140	61	18	18
Техніка, 1990	2080	70	20	17
Бариня, 1999	2002	62	21	20,5
Ростра, 2002	1786	65	20	19
Рафаелла, 2008	1751	60	19	18,5
Река, 2006	1686	59	18	17
Релігія, 2005	1603	63	18	18

**Зв'язок молочної продуктивності
з показниками промірів та індексів будови тіла**

Молочна продуктивність			
2111,3 ± 163,8 27,2			
Висота в холці	150,4 ± 0,8	1,9	достовірно P>0,95 r = - 0,5
Коса довжина тулуба	158,4 ± 0,9	2,5	достовірно P>0,95 r = 0
Обхват грудей	192,8 ± 1,7	3,0	достовірно P>0,95 r = 0,2
Обхват п'ястка	21,9 ± 0,2	4,0	достовірно P>0,95 r = 0,1
Індекс формату	105,3 ± 0,5	2,0	достовірно P>0,95 r = 0,5
Індекс масивності	128,1 ± 1,0	3,2	достовірно P>0,95 r = 0,6
Індекс костистості	14,6 ± 0,1	3,5	достовірно P>0,95 r = 0,4

Висновок. Проведені у 2013 році дослідження свідчать, що ваговозні матки Дібрівського кінного заводу мають високий потенціал для розвитку продуктивного напрямку ваговозного конярства.

За результатами контрольних доїнь у поточному році встановлено значне перевищення абсолютних показників ваговозних кобил цього господарства над показниками молочної продуктивності, що отримані в інших господарствах. А кращі по деяких кобилах і середній показник по всій групі набагато перевищує показник молочності, який був нами отриманий 10 років тому в цьому ж господарстві також по групі дійних кобил (1423 кг; n = 20).

Стосовно залежності молочності від фенотипічних параметрів, то в наших дослідках на цій групі маток спостерігається ведення селекції, наразі та у подальшому, у напрямі добору до ремонтної групи більш масивних кобил із довгим тулубом (згідно з високими значеннями індексів формату і масивності).

Бібліографічний список

1. Реалізація продукції сільськогосподарськими підприємствами за 2013 рік : [статистичний бюлетень] / Державна служба статистики України. – К., 2013.– 112 с.
2. Програма селекційно-плеїнної роботи з новоолександрівською породою коней на період до 2010 року / Д. А. Волков, О. О. Новіков, С.°В.°Лютых // Державна книга плеїнних коней новоолександрівської ваговозної породи. – К.: ППНВ, 2003. – Т.1 – С. 6-62.
3. Волков Д. А. Сучасний стан та напрямки подальшої роботи по вдосконаленню та розвитку новоолександрівських ваговозів / Д. А. Волков, І.°В. Ткачова, О. О. Корнієнко // Науково-технічний бюлетень «Конярство» /УААН, Ін-т твар-ва / Генетичні ресурси конярства, проблеми їх збереження та ефективного використання : матеріали між-нар. наук-практ. конф. (Солочин, Квітка Полонини, 12-14 вересня 2009 р.) . – Х., 2009. – № 101. – С. 93-103.

**СВЯЗЬ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ КОБЫЛ ДУБРОВСЬКОГО
КОННОГО ЗАВОДА С ПОКАЗАТЕЛЯМИ ПРОМЕРОВ, ИНДЕКСОВ И ПАРАМЕТРОВ
ВЫМЕНИ**

Лютых С. В., Институт животноводства НААН

В статье представлены результаты оценки кобыл новоолександровской тяжеловозной породы по молочной продуктивности, промерам, индексам телосложения и параметрам вымени. Определено, что показатель молочности за 5 месяцев лактации

колебался от 1603 до 3782 л. Абсолютные значения основных промеров, индексов телосложения и параметров вымени были в пределах стандартных показателей. Установлено достоверное влияние индекса формата, массивности и костистости на молочную продуктивность. Это доказывает необходимость ведения селекционной работы в направлении отбора в ремонтную группу массивных кобыл с длинным корпусом.

Ключевые слова: новоалександровская порода, продуктивность, селекционные признаки, промеры, экстерьер.

COMMUNICATION MILK PRODUCTIVITY MARES DUBROVSKY STUD WITH INDEX MEASUREMENTS, INDICES AND PARAMETERS UDDER

Lutih S. V.; Institute of Animal science NAAS

In the article the results of estimation of mares of Novooleksandrovsky Draft breed are presented on the suckling productivity, survey, indexes of build and parameters of udder. It is certain that the index of milkness for 5 months of lactation hesitated from 1603 to 3782 l. Absolute values of basic promerov, indexes of build and parameters of udder were within the limits of standard indexes. Reliable influence of index of format is set, to massiveness and boniness on the suckling productivity. It proves the necessity of conduct of plant-breeding work in the direction of selection in the repair group of massive mares with a long corps.

Keywords: Novooleksandrovsky Draft, productivity, plant-breedings signs, promerov, exterior.

УДК 636.32./38.033

**ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ БОЙОВИХ КОНЕЙ ДЛЯ
ЛИЦАРСЬКИХ ТУРНІРІВ
(ОГЛЯДОВА)**

Рязанов П. О., м. н. с.

Інститут тваринництва НААН

У статті висвітлено компіляція висновків автора за результатами власного досвіду, отриманого завдяки прийняттю участі у численних історичних фестивалях різних років в Україні, Росії та Білорусі, щодо деяких особливостей виховання та тренування спеціалізованих коней, придатних для лицарського турнірного двобою.

Лицарські турніри є одним з напрямів використання коня у дозвіллі людини, при цьому необхідна спеціальна підготовка як коня, так і вершника.

Ключові слова: коні, виховання коня, лицарські турніри, історія конярства.

Усе більш зростаюча доля туризму, як одного з видів дуже рентабельного та перспективного бізнесу в Україні, зацікавленість пересічних людей історією середньовіччя, широка державна підтримка різноманітних патріотично-етнографічних урочистих заходів, офіційне визнання такого виду спорту, як середньовічні бойові мистецтва й поширення такого виду активного відпочинку, як історична реконструкція, призвели до вибухового зростання кількості різних комерційних закладів туристичного напрямку, що використовують для приваблення туристів середньовічну воїнську, зокрема, лицарську та козацьку, тематику.

Майже в кожній області України можна нарахувати, від десятка до півсотні на рік різноманітних етнографічних, краєзнавчих та інших комерційних або офіційних заходів із безперечною участю кременезких хлопців та дівчат у лицарських обладунках, різноманітні фестивалі *лівінг хістори*, заходи, присвячені знаковим подіям в історії або